

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

UČITELJSKI FAKULTET

ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

DOROTEA RIZVAN

ZAVRŠNI RAD

**SURADNJA OBITELJI I USTANOVE RANOG
I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I
OBRAZOVAJNA**

Čakovec, rujan 2019.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
ČAKOVEC

ZAVRŠNI RAD

IME I PREZIME PRISTUPNIKA: DOROTEA RIZVAN

TEMA ZAVRŠNOG RADA: SURADNJA OBITELJI I USTANOVE RANOG I
PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA

MENTOR: Doc.dr.sc. ADRIJANA VIŠNJIĆ-JEVTIĆ

Čakovec, rujan 2019.

SADRŽAJ

SAŽETAK	5
SUMMARY	6
1. UVOD	7
2. OBITELJ	8
3. USTANOVA RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA	11
3.1. UTJECAJ VRTIĆA NA DJEČJI RAZVOJ	12
3.2. ŠTO ČINI DOBROG ODGOJITELJA?	13
3.3. ODREĐIVANJE GRANICA IZMEĐU ODGOJITELJA I DJETETA	14
4. SURADNJA RODITELJA I USTANOVE RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA	16
4.1. OBILJEŽJA SURADNJE IZMEĐU RODITELJA I ODGOJITELJA	17
4.2. ZAPREKE U SURADNJI IZMEĐU RODITELJA I ODGOJITELJA	19
4.3. ČIMBENICI USPJEŠNE SURADNJE	20
5. MODALITETI SURADNJE	22
5.1. TRADICIONALNI MODALITETI SURADNJE	24
5.1.1. RODITELJSKI SASTANAK	24
5.1.2. INDIVIDUALNI RAZGOVOR S RODITELJIMA	26
5.1.3. KREATIVNE RADIONICE	27
5.1.4. OTVORENI TJEDAN	27
5.1.5. KUTIĆ ZA RODITELJE	27
5.1.6. INFORMIRANJE I MOTIVIRANJE PUTEM LETKA	29
5.2. SUVREMENI MODALITETI SURADNJE	29
5.2.1. WEB STRANICE DJEČJIH VRTIĆA	30
5.2.2. APLIKACIJE ZA PAMETNE TELEFONE	30
5.2.3. DRUŠTVENE MREŽE	31
5.2.4. UKLJUČIVANJE RODITELJA U TVORBU KURIKULUMA	31

5.2.5. VIDEO I FOTO-DOKUMENTACIJA U SURADNJI S RODITELJIMA	32
ZAKLJUČAK	33
LITERATURA	34

SAŽETAK

Uloga roditelja u danas sve više dolazi u mnogobrojne kušnje koje suvremeno vrijeme u kojemu živimo nameće i iz toga razloga mnogo puta se roditelji zapitaju pitanje „Jesam li ja dobar roditelj?“. I iz istog razloga uloga roditelja danas zahtjeva i znanje, a ne isključivo prirodnu sposobnost u roditeljstvu. Dječji vrtić i roditeljski dom dva su različita, a dubljim značenjem toliko slična pojma te se njihova suradnja smatra ključnim čimbenikom djetetova uspjeha. Osnovna zadaća dječjih vrtića jest osiguravanje optimalnih uvjeta za uspješan i cjelovit rast i razvoj pojedinog djeteta. Suradnja roditelja i ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja je neizostavna jer nesvjesno ovise jedni o drugima prilikom odgoja. Roditelji su najvažniji jer ipak oni najbolje poznaju svoju djecu, pa je samim time odgojiteljima u cilju uspostaviti što kvalitetniji individualni odnos s roditeljima kako bi mogli što bolje utjecati na rast i razvoj pojedinog djeteta. U ovome radu govori se o ulozi obitelji, zatim koja je uloga ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te nekoliko povijesnih informacija o nastanku dječjih vrtića te tko ga je osnovao. Također, opisuju se modaliteti suradnje između odgojitelja i roditelja, koji su podijeljeni na tradicionalne i suvremene. Za uspješniju suradnju vrlo je važno da suradnja dolazi i s jedne i s druge strane, a to je moguće izvršiti jedino ako odgojno-obrazovna ustanova i obitelj imaju isti cilj, imaju dobro razvijene međuljudske odnose, a sami odgojitelj bi trebao upoznati obiteljsku situaciju djeteta kako bi proširio svoja stručna znanja i mogao pravilo djelovati.

Ključni pojmovi: suradnja, obitelj, dječji vrtić, odgojno-obrazovna ustanova

SUMMARY

The role of a parent of today comes in more and more numerable temptations in which modern time we live in and because of that parents ask themselves the question; “Am I a good parent?,, . And because of the same reason the role of a parent today demands knowledge, and not exceptionally natural parenthood. Kindergartens and a family household are different, with deeper meaning are similar that their cooperation is considered to be the key factor to the child's success. The basic task of kindergartens is securing optimal conditions for successful and full growth for every child.

The cooperation of a parent and a institution of early and preschool nurture and the education is unavoidable because they unknowingly rely on one another during the education of a child. Parents are the most important because they know their children the best, so with that alone the educators goal is to establish a better, quality relationship the parents so they could affect the growth and development of every single child.

The topic of this paper speaks on the role of the family, then the role of the institution of early and preschool nurture and education, and a few historical information about the creation of kindergartens and their founders. Aswell, it describes the way the parent and the institution cooperate which are divided into modern and traditional. For a more successful cooperation it is important that the cooperation comes from both sides, but that is only possible if the educational institution and the family have the same goal, to have a well developed interpersonal relationship, and the educator should be familiar with the family situation of the child so they could expand their technical knowledge and they could act properly.

Key terms: family, cooperation, kindergarden, educational institutions, collaboration

1. UVOD

Pod pojmom obitelji smatra se zajednica roditelja i njihove, biološke ili socijalne djece. Obitelj se još može i definirati kao zajednica odraslih osoba u bračnom ili izvanbračnom odnosu koje postaju obitelj u trenutku kada dođe dijete. Obitelji dijelimo na tradicionalne, one se sastoje se od oca, majke, djece te uže i šire rodbine. A uz tradicionalne obitelji postoje i suvremene obitelji kojih je u današnje vrijeme sve više, a to su obitelji rastavljenih roditelja, „kalendarske obitelji“ i druge. Uz obiteljski odgoj važan je i onaj u ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. 2/3 dana djeca provedu u svojim vrtićima zbog poslovnih obaveza svojih roditelja, a kako bi dječji boravak te rast i razvoj u ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja bio što uspješniji, vrlo je važna kvalitetna suradnja između roditelja i odgojitelja.

Terminom suradnje smatra se međusobno savjetovanje, informiranje, učenje, dogovaranje i druženje, a cilj suradnje je zajednička odgovornost za dječji rast i razvoj. Suradnja zahtjeva važnost ravnopravne komunikacije, dogovaranja te međusobnog uvažavanja, a sve to na poslijetku rezultira zajedničkim i složnim uspjesima prilikom odgajanja između roditelja i odgojitelja. U mnogim se literaturama smatra da suradnja i partnerstvo imaju isto značenje, ali sa stručne strane oni se uopće ne bi trebali „stavljati u isti koš“. Autorica Ljubetić (2014) pojašnjava kako suradnja ne uključuje sve aspekte partnerstva, a to su kvalitetan odnos, jasno definiran zajednički cilj, kontekst, vrijeme kao ni nužne preduvjete za ostavriavanje partnerskog odnosa.

Cilj je ostvariti što bolju i uspješniju suradnju s oba roditelja jer tek kada su oba roditelja, zajedno s odgojiteljima uključeni u odgoj i obrazovanje djeteta, tek će tada biti vidljivi uspješni rezultati.

2. OBITELJ

Kako definirati obitelj? Najpreciznija definicija obitelji jest zajednica roditelja i njihove, biološke ili socijalne, djece (Visković, 2018). Takvo objašnjenje obitelji dobro je poznato u svakom društvu. A upravo zbog društva, obitelj se razvija i mijenja paralelno s društvenim i gospodarskim promjenama prepoznatljivim po načinu života.

Te promjene su:

- način komunikacije
- norme
- socijalna i emocionalna ekspresivnost
- ponašanja
- rituali i drugo.

Obitelj još možemo objasniti i kao zajednicu odraslih osoba, bili oni u bračnom ili izvanbračnom odnosu, koje preuzimaju na sebe ulogu roditelja te time postaju obitelj u trenutku kada dođe djeteta. No, na posljetku obitelj nije samo broj članova koji se u njoj nalaze već mreža interaktivnih procesa i odnosa koji označuju način i stupanj emocionalne privrženosti.

O tome kako i na koji način obitelj ispunjava određene obiteljske funkcije ovisi kvaliteta međusobnih odnosa unutar obitelji. Iste te funkcije povezane su sa što boljim i uspješnijim odrastanjem djece. Neke od obiteljskih funkcija su: biološko-reproduktivna, emocionalno-socijalna, odgojno-obrazovna te ekonomska funkcija. Visković (2018) navodi da su ekonomska i biološko-reproduktivna funkcija bile polazne obiteljske uloge ali da s druge strane istraživanja obiteljskog funkcioniranja i sposobnosti pojedinca kao primarnu funkciju navode socio-emocionalnu funkciju obitelji.

Uz navedene funkcije spominju se još i:

- Funkcija zajedničkog stanovanja
- Funkcija zajedničkog provođenja vremena

- Funkcija skrbi o starima i nemoćnima
- Domoljubna funkcija
- Religiozna funkcija.

S druge strane, kada govorimo o obiteljskoj strukturi, tada se naglasak stavlja na socio-emocionalnu mrežu interaktivnih odnosa roditelja i njihove djece koja se temelji na njihovoj emocionalnoj povezanosti, međusobnoj privrženosti te ekspresivnosti. A prepoznatljiva je po tome što ima uobičajena ponašanja i komunikaciju. „Obiteljska struktura označava tako ponavljajuće obrasce interakcija koje članovi obitelji razvijaju tijekom vremena temeljem osobnih vrijednosnih orijentacija i obiteljskih normi te doživljenog i iskustvenog.“ (Visković, 2018, str. 19). Upravo zbog strukture postoji opće poznata i prihvaćena podjela obitelji a to su tradicionalni i suvremeni oblici obitelji. Suvremeni oblik obitelji danas je više zastupljeniji, no bez obzira na to i dalje postoje obitelji koje čuvaju i njeguju tradicionalni oblik obitelji, odnosno oblik koji su 'naslijedili' od svojih predaka.

Koja je razlika između tradicionalne i suvremene obitelji?

Tradicionalna obitelj je obitelj koja se sastoji od oca, majke, djece te članova uže i šire obitelji. A u Europi je najzastupljeniji oblik obitelji upravo tradicionalni. Samo značenje pojma „tradicionalna obitelj“ ima više značenja.

„S jedne strane upućuje na prošlost, na obitelj koja u mnogim aspektima više ne postoji zbog polazišta koja ne odgovaraju današnjem načinu života. Dok s druge strane, ono što određuje tradicionalnu obitelj je i sposobnost njegovanja tradicije, odnosno onog što obitelj čini nekom vrstom konstitutivnog elementa, trajnost koja izmiče vremenu, neizostavne kako bi se govorilo o obitelji.“ (Nimac, 2010, str 29). Tradicija je ono što održava ovakve obitelji, odnosno prenošenje materijalnog kao i duhovnih iskustava koji imaju neograničenu trajnost.

Što se suvremene obitelji tiče, u današnjem suvremenom društvu raste broj netradicionalnih, odnosno suvremenih obiteljskih struktura. Primjeri tih obitelji su: jednoroditeljske obitelji, obitelji istospolnih partnera, obitelji odsutnih članova, „kalendarske“ obitelji, zamjenske obitelji i druge. Razlika suvremenog i tradicionalnog roditeljstva je ta što roditelji u suvremenim obiteljima sve su više usredotočeni prema poslu i poslovnim obavezama dok se tradicionalne obiteljske vrijednosti stavljaju u drugi plan. Majkama više nije jedina, i

glavna, uloga majke već teže ka tome da budu uspješne poslovne žene. Dok se one posvećuju poslu, brigu za njihovu djecu preuzimaju institucije namijenjene za odgoj i obrazovanje te čuvanje djece, tj. dječji vrtići. „Kultura individualizma u suprotnosti je s vrijednostima i zahtjevima koje traži život u zajednici pa je čestim uzrokom sukoba među partnerima i raspada obitelji.“ (Maleš, 2012).

Zajedničko realiziranje životnih ciljeva i donošenje odluka temelj su zasnivanja obitelji jer bi samim time osoba, kao individua, trebala početi misliti na to kako će njegova/njezina odluka utjecati na ostale članove te obitelji a ne samo na njega/nju. No, ljudska težnja za nezavisnošću i slobodom često, nažalost, dovodi do svađa i nesuglasica u obitelji. Iz tih je razloga među mladima smanjena želja i potreba za bračnom zajednicom te im stvaranje vlastite obitelji nije na vrhu liste prioriteta. Današnja mladež usredotočena je na obrazovanje, vlastitu karijeru i osobno životno zadovoljstvo, a sve su to razlozi koji, korak po korak, dovode do pada nataliteta kao i do sve većeg broja mladih obitelji koji na posljepku odustaju od uloge roditelja.

Također, velike promjene u shvaćanju djeteta dovelo je i do promjene utjecaja roditeljske uloge tako što je obiteljski odgoj, koji je bio privatan, postao predmetom javne politike. Drugim riječima, roditelji su odgovorni za svoje postupanje prema vlastitoj djeci te za svako ugrožavanje djetetovih prava snose određene sankcije. Razvoj djetetove nezavisnosti danas se stavlja u prvi plan, dok se nekada važnost bila na tome da se mladi pripreme za život u zajednici, dijeljenje i suradnju s drugima, održavanje obiteljskih odnosa sa širom obitelji i drugo.

Dakle, u današnjem suvremenom svijetu u kojem svi živimo, jednako je težak i zahtjevan odgoj bio on tradicionalan ili suvremen. Razlog tome je taj što suvremeni odgoj s jedne strane traži odricanje, razumijevanje, vrijeme i strpljenje roditelja a s druge strane traži dosta znanja i vještina. Dok tradicionalne obitelji i odgoj u današnjem svijetu prolaze mnoga iskušenja, pa čak dolazi i do njihova izumiranja. Iako to, nažalost, bila istina i dalje se danas vrijede i cijene takve, tradicionalne obitelji. „Bez obzira na te pozitivne i negativne promjene, čini se ipak da one nisu ugrozile temeljne obiteljske vrijednosti. Pripadnici novih naraštaja su promijenili percepciju i očekivanja od obitelji, ali nisu doveli u pitanje i njezinu neposrednu važnost za društvo i pojedinca.“ (Nimac, 2010, str. 33)

3. USTANOVA RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA

Engleski socijalist-utopist Robert Owen (1771.-1858.) je prvi koji je u praksi ostvario društveni odgoj djece predškolske dobi otvaranjem dječjeg vrtića u tvornici, koje je bio suvlasnik, te ga to čini značajnom osobom za predškolsku pedagogiju. Owen je svojim nastojanjima pomagao i radnicima i djeci, a naglašavao je potrebu da se društvo brine o odgoju djece formiranjem specijalnih institucija za te namjene.

Njegova briga za djecu bila je toliko velika, što je pokazao i ukidanjem dječjeg rada za djecu mlađu od 12 godina i smanjenje njihovog radnog vremena na maksimalno 10,5 sati. Tvornica u New Lanarku bila je pravi primjer kako se o djeci treba brinuti i prema njima postupati te su istu tu tvornicu posjećivali svjetski vladari i političari. Također, osnovao je „Institut za formiranje karaktera“ gdje je organizirao odgojno i obrazovni rad.

Odgojni je rad podijelio i organizirao na sljedeći način:

1. od 1.-3. godine jaslice
2. od 4.-5. godine zabavište (prva mala škola)
3. od 6.-10. godine osnovna škola
4. od 11.-14. godine večernja škola
5. od 15.-25. godine slobodno vrijeme

Osnovne aktivnosti jaslica bile su ples, igra i zabava. U zabavištu se provodila, igra, ples, zabava, ali i učenje, upoznavanje okoline, pjevanje, vojničke vježbe (i za djevojčice i za dječake), odgajanje za dobrotu prijateljstvo te razvijanje moralno vrijednih osobina. U osnovnoj se školi učilo čitanje, matematika, zemljopis, povijest, vjerska moralna nastava (ukoliko su roditelji dozvolili), zemljoradnja, domaćinstvo, tjelesne i vojničke vježbe. A kazne se nisu primjenjivale, kao ni natjecanja i nagrade jer se Owen protivio tome.

Dakle, Owen je veliku važnost usmjerio na odgoj jer je smatrao da upravo odgoj ima presudnu ulogu u promjeni društva. Iz toga se razloga zalagao za to da se s odgojem počne još od ranog djetinjstva na organizirani društveni i kolektivni način.

3.1. UTJECAJ VRTIĆA NA DJEČJI RAZVOJ

Znanstvenici su proveli istraživanje utjecaja vrtića na dječji razvoj. Prvotno su se bavili konkretnim vrtićkim programima, odnosno onom vrstom programa čiji je programski okvir s jedne strane usmjeren na razvoj intelektualnih sposobnosti, tj. obrazovni okvir. A s druge strane onaj programski okvir koji je kreiran za djecu koja, na bilo koji način, dolaze iz depriviranih obitelji, tj. kompenzacijski okvir. „Vrtići u Hrvatskoj provode razvojno primjerene programe koji su otvoreni prema potrebama djeteta i njegove obitelji pa imaju jasno naglašenu interaktivnu dimenziju, sve više postaju transakcijski, odnosno omogućavaju djetetu što aktivniji utjecaj na vrtićko okruženje.“ (Milanović i suradnice, 2014, str. 15).

Prostor, oprema, sadržaj te način interakcije s odgojiteljem djeci, u vrtićkom okruženju, stvaraju sigurnost i otvorenost za preuzimanje informacija koje dobiva od druge djece i od odgojitelja. Djeca prilikom boravka u vrtiću spontano biraju upravo ona ponašanja, kojima će zadovoljiti svoje prirodne potrebe te upravo iz tih potreba proizlaze prava na zadovoljenje. Stoga bi eneagramske potrebe djece u vrtiću bile:

1. Biti u pravu
2. Pomagati drugima i biti prihvaćen od drugih
3. Biti aktivan i uspješan
4. Biti svoj, poseban, drugačiji
5. Razumjeti svijet oko sebe
6. Biti siguran
7. Zabavljati se
8. Biti neovisan, autonoman
9. Biti na miru

„Eneagramskim rječnikom rečeno, vrtić treba omogućiti djetetu da zadovolji sve svoje eneagramske potrebe.“ (Slunjski, 2003, str. 31, 32). Upravo iz toga proizlaze prava djece, a to su:

1. Pravo na pogrešku

2. Pravo na bezuvjetnu ljubav i prihvaćanje
3. Pravo na aktivnost i uspjeh
4. Pravo na različitost, vlastito mišljenje i izražavanje
5. Pravo na učenje na prirodan način
6. Pravo na sigurnost i podršku
7. Pravo na zadovoljavanje vlastitih interesa
8. Pravo na autonomnost i neovisnost
9. Pravo „na nesudjelovanje“

3.2. ŠTO ČINI DOBROG ODGOJITELJA?

Nekada je u predškolskoj praksi prevladavala pretjerana kontrola koja je održavala strah odgojitelja od slobode i izazova. No, s druge je strane ista ta pretjerana kontrola odgojitelju davala sigurnost na dobro odrađen posao. A kao navika, u situacijama kada odgojitelj više nije bio siguran iz kojeg razloga to „nešto“ radi, onda je nesvjesno primjenjivao neke ovlike kontrole. „Otići iz jutarnje smjene zadovoljan, značilo je da su planirane aktivnosti obavljene, zdjele prazne i sva djeca u krevetićima.“ (Milanović i suradnice, 2014, str. 57).

Stoga, vrlo je važno da je odgojitelj strpljiv i da pravilno usmjerava dijete na osvještavanje vlastitih potreba, bile one usmjerene na odmaranje ili na odrađivanje zadataka. Dijete će nakon nekoliko vremena, pravilnog usmjeravanja od strane svog odgojitelja, sve više pozornosti usmjeravati na svoje primarne potrebe te se i ponašati skladu s njima. A nakon toga će do izražaja sve više dolaziti i potrebe višeg reda, kao što su interesi za učenje, istraživanje, izražavanje i drugi, te pokretati dijete iznutra bez previše nagovaranja i poticanja.

Ustrajanje odgojitelja u kontroli djetetova ponašanja događa se onda kada želimo da dijete:

1. Stekne određene životne navike i vještine
2. Usvoji i izvežba samozaštitna ponašanja

3. Prihvati one norme ponašanja koje može razumjeti i slijediti bez jačeg narušavanja osobnog integriteta

Dakle, dijete će prihvatiti onu kontrolu koja nije ograničavajuća i ugrožavajuća. Upravo takva kontrola će djetetu zadovoljiti potrebu za sigurnošću i pripadanjem a odgojiteljeve će riječi postati dio djetetova „unutrašnjeg govora“ te ga usmjeriti na putu razvoja samokontrole kao važne prekretnice prilikom odrastanja.

A iskustvo kaosa ponajprije je naučilo odgojitelje da je dijete sposobno samostalno postići svoj unutarnji red i mir samo ako mu se da dovoljno vremena. A za to je potrebno dosta strpljenja te je važno ostati dosljedan sebi i svome naumu, bez obzira koliko to ponekad teško bilo.

3.3. ODREĐIVANJE GRANICA IZMEĐU ODGOJITELJA I DJETETA

Postoje tri načina kako se odnosimo prema svojim i tuđim granicama, a to su **konfluencija**, **izolacija** te **kontakt**. Izraz konfluencija označava „stapanje“ prilikom kojega gubimo vlastite granice a postajemo „jedno“ s drugom osobom, koja se također odriče svojih granica. Naše su granice čvrste i neprobojne jedino onda kada nismo u kontaktu s okolinom već smo zaokupljeni isključivo vlastitim mislima, namjerama, osjećajima i slično. To se naziva izolacija. Biti u kontaktu s drugim osobama vrijedno je i poticajno. Kontakt se ostvaruje kada je osoba u stanju istovremeno biti svjesna sebe i osobe koja je pred njom. „Kontakt omogućuje odnose ravnopravnog dostojanstva, ali s obzirom na to da izaziva i snažnu životnu energiju, uzbudljiv je i kratkotrajan. Obično iz kontakta odlazimo u privremenu izolaciju ili konfluenciju.“ (Milanović i suradnice, 2014, str. 60).

Postoje odgojitelji koji spontano i s velikom lakoćom pristupaju djeci, grle ih, uzimaju u krilo, osjećaju atmosferu koja je u njihovoj grupi, dozvoljavaju si spontani osmijeh koji se smatra emocionalnom zarazom i drugo. Dok s druge strane ima odgojitelja koji su vrlo često emocionalno nedostupni, fizički distancirani te ne znaju kako postupiti u situaciji kada je djetetu potrebna utjeha, zagrljaj ili nešto slično.

Kontakt između djeteta i odgojitelja važan je u pogledu djetetova odrastanja, izgradnji dostojanstva i tzv. Ja-Ti odnosa. Razlika između kontakta s mlađim i starijim djetetom je ta što će odgojitelj s mlađim djetetom uspostavljati kontakt tako što će dijete posjesti nasuprot sebe i igrati se zajedno s njime (npr. pokazivanje gdje se nalaze oči, nos, usta...). Sa starijim će djetetom također sjesti jedan nasuprot drugog ali će s njime i razgovarati, razmjenjivati doživljaje, misli, znanja i drugo.

Na posljetku, djetetu treba dozvoliti i da se izolira. Kako je potrebno i odraslima da ponekad budu nasamo, sami sa sobom, tako je i djeci ponekad potreban mir, tj izolacija. „Izolacija je zdrav odgovor na previše uzbudljivu situaciju, na situaciju u kojoj vjerujemo da je za nas rizično dijeliti s drugima emocije, mišljenja, iskustva, a ponekad je izolacija (bijeg) zdrav i instinktivan odgovor na opasnost.“ (Milanović i suradnice, 2014, str. 61).

4. SURADNJA RODITELJA I USTANOVE RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA

Suradnja s roditeljima u ustanovi ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja smatra se ključnim čimbenikom za što uspješniji odgojno-obrazovni rad. Razvoj djeteta ovisi o tome kakvu međusobnu suradnju, odnosno podršku daju obitelji ustanovi ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja i obratno.

Za vrijeme trajanja djetetove uključenosti u sustav odgoja i obrazovanja briga oko toga djeteta je zajednička te se tiče i ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja kao što se tiče i obitelji. Obitelj i ustanova u kojoj dijete provodi svoje vrijeme imaju zajednički cilj, koji mogu izvršiti isključivo uz kvalitetnu suradnju, a to je dobrobit djeteta. U današnje vrijeme odgojno-obrazovne ustanove trude se sve više aktivno uključivati roditelje u neposredni odgojno-obrazovni proces. No, s druge strane ponekad je teško uspostaviti suradnju s roditeljima. Prema Ljubetić (2007) obitelj i dječji vrtići usmjereni su prirodno jedno na drugo, upravo iz tog razloga što imaju zajednički cilj. Nažalost, ponekad se stječe dojam o nedovoljnoj suradnji na putu prema istom cilju, a razlozi tome mogu biti:

- Nedovoljna osviještenost;
- Potrebe za stvarnom suradnjom;
- Nedostatna znanja o ulozima i zadaćama odgojitelja (i ostalih) u uspostavljanju, građenju, održavanju i produbljivanju odnosa vrtića, obitelji i lokalne zajednice te njihovu utjecaju na ukupna postignuća djece;
- Nedovoljna informiranost roditelja o njihovim ulogama u životu djeteta te pravima koja iz toga proizlaze;
- Nedostatne praktične vještine odgojitelja (i ostalih) potrebnih za stvaranje, održavanje i produbljivanje odnosa, izgradnju partnerstva i timski rad, kao i osobnog faktora – stvarne želje i spremnosti pojedinca (odgojitelja i ostalih) za djelatno uključivanje i preuzimanje inicijative u izgradnji partnerstva vrtića, obitelji i lokalne zajednice.

Da bi roditelji i odgojitelji bili što više usklađeni važni su sljedeći uvjeti:

- Povjerenje
- Tolerancija
- Objektivna razmjena informacija
- Neprestana težnja istom cilju.

Jedino uz dobru suradnju dijete jača svoj osjećaj za sigurnost, osjećaj vlastite vrijednosti u novoj sredini te povećanje broja korisnih reakcija i doživljaja kao rezultat razmjene znanja između odraslih osoba koje ga okružuju.

4.1. OBILJEŽJA SURADNJE IZMEĐU RODITELJA I ODGOJITELJA

Kultura okruženja, ustanova u kojoj dijete boravi te pojedinci koji se nalaze u toj ustanovi čine obilježja o kojima ovisi suradnički odnos između odgojitelja i roditelja. Kao najvažnija obilježja suradničkog odnosa u suvremenoj literaturi (Višnjić Jevtić, 2018) spominju su:

- dvosmjerna komunikacija
- uzajamna podrška
- zajedničko donošenje odluka
- zajedno poticanje učenja i razvoja djece.

A najvažnijim obilježjem smatra se dvosmjerna komunikacija jer je upravo ona ključna prilikom razmjene informacija između roditelja i odgojitelja i samim time je moguće ostvariti postavljene ciljeve u odnosu na dijete, odgojitelje i roditelje. Iako je ključna, dvosmjerna komunikacija, u većini slučajeva bude jednosmjerna. A razlog tome je taj što odgojitelji komuniciraju s roditeljima tako što opisuju aktivnosti, pričaju o napretku djece, kurikulumu te o odgojno-obrazovnoj politici a roditelji u daljnjem radu čine onako kako su čuli od odgojitelja. Također, još jedno vrlo važno obilježje suradničkog odnosa odgojitelja i roditelja jest uzajamna podrška roditelja odgojiteljima i obratno.

S druge strane, Miljak (1996) govori o tome kako suradnički odnos ne predstavlja isključivo interpersonalnu komunikaciju roditelja i odgojitelja, prilikom koje se izmjenjuje znanje od djetetu i odgojnoj praksi koja se primjenjuje. Već pretpostavlja i izravno sudjelovanje roditelja u

izboru programa te u odgojnoj praksi. Nadalje, da bi takav suradnički oblik postojao važno je da postoji i ravnopravnost uloga odgojitelja i roditelja, kao i prihvaćanje i uvažavanje osobnosti i sposobnosti djece, a ne samo odraslih. Upravo takav odnos daje smisao suradničkom odnosu, odnosno svaka je osoba kompetentna u svome području. Iz tog razloga nema konkretnog pravila za odnos koji obilježava suradnju, kao što nema ni univerzalnog načina na uključivanje roditelja u odgojno-obrazovnu koncepciju dječjeg vrtića. Zato što svaki roditelj ima svoje zahtjeve, svoja očekivanja kao i razloge zašto svoje dijete šalje u vrtić.

Milanović i suradnice (2014) govore o tome da nužno dopustiti iskazivanje stava, mišljenja i osjećaja osobama kojima se pruža pomoć, potpora ili suradnja u zajedničkom poslu. Radilo se o kontaktu s jednim djetetom ili skupinom djece, roditeljima te djece, kolegicom u grupi kao i u ostalim odnosima, bili oni usko vezani uz vrtić ili ne, tada bismo trebali dopustiti da osoba iznese ono što misli ili osjeća. Nakon toga, iduća stavka u izgradnji suradničkog odnosa jest pridavanje važnosti onome što su osobe rekle, pokazale ili iskazale jer će upravo tada te osobe primjetiti da se važnost daje njihovom ponašanju i njihovim mislima.

Tablica 1. Obilježja suradničkog odnosa (Mlinarević, 2014, str. 72)

OBILJEŽJA SURADNIKA (odgojitelj)	OBILJEŽJA ODNOSA	OBILJEŽJA SURADNIKA (roditelj ili skrbnik)
- pozitivan stav o sebi i drugima	- samopoštovanje - poštovanje - zaštita - poticanje	- pozitivan stav o sebi i drugima
- objektivnost s obzirom na situaciju, sebe i druge	- prikupljanje, primanje i davanje podataka, obrada podataka, analiza, logičko zaključivanje, dogovaranje	- objektivnost s obzirom na situaciju, sebe i druge
- emocionalna pismenost s obzirom na iskazivanje osjećaja i razumijevanja tuđih emocionalnih iskaza	- zajedništvo u radosti, strahu, tuzi..	- emocionalna pismenost s obzirom na iskazivanje osjećaja i razumijevanja tuđih emocionalnih iskaza

Emocionalna pismenost je nezaobilazna stavka kroz koju na razumljiv način iskazujemo svoje osjećaje te znamo razumjeti i prepoznati tuđe. A to je važno iz tog razloga kako bi ostvarili što kvalitetniju komunikaciju tijekom suranije s drugima. Odgojitelj koji je emocionalno pismen

kroz komunikaciju s roditeljima će svoje emocije prikazivati na socijalno prihvatljiv a roditeljima razumljiv način. Prilikom komunikacije s roditeljima odgojitelj ne treba niti uveličavati kao ni umanjivati važnosti roditeljevih emocija. Odgojitelju je važno da s roditeljem razmjenjuje misli i informacije o određenoj emociji. Dok je s druge strane važno da ostane objektivan, spontan, blizak te da roditelj stekne povjerenje u njega jer upravo te četiri stavke pridonose uspjeh u ostvarivanju suradničkih odnosa kao i postizanju zajedničkih ciljeva koji su najvažniji za djecu.

4.2. ZAPREKE U SURADNJI IZMEĐU RODITELJA I ODGOJITELJA

Odnos između dviju ili više zainteresiranih strana naziva se suradnja a upravo je ta suradnja podložna društvenim i organizacijskim promjenama. Razlog tome je što svakoj strani suradnje raste i broj čimbenika koji mogu ili pozitivno ili negativno utjecati na tu istu suradnju. „Pritom se zapreke uzrokovane roditeljskim čimbenicima u jednom dijelu preklapaju sa zaprekama uzrokovanim odgojiteljskim čimbenicima i uvjetovane su ponašanjima, stavovima i iskustvima roditelja i odgojitelja.“ (Višnjić Jevtić, 2018, str. 88).

Prilikom suradnje roditelja i odgojitelja treba uzeti u obzir veliku roditeljevu nesigurnost koja donosi zapreke u suradnji jer roditelji nisu sigurni u sebe i u svoje pravilno postupanje u okviru ustanova odgoja i obrazovanja. Roditelji ponajprije nisu sigurni u to imaju li dovoljno znanja i sposobnosti koje mogu doprinijeti boljoj i unaprijeđenoj suradnji pa iz tih razloga u većini slučajeva radije biraju nesudjelovanje. A s druge strane odgojitelji isto tako propituju znanja roditelja kako bi usporedili to s njihovim profesionalnim znanjima, iako to čine nesvjesno i iz razloga da sačuvaju svoju profesiju, odnosno sebe, od neprofesionalnih i nekompetentnih komentara. Kao i roditelji, ponekad odgojitelji imaju poteškoća u komunikaciji te ne znaju kako pristupiti u određenoj situaciji prema određenom roditelju. Razlozi tome mogu biti pripadaju li roditelji nižem ili višem ekonomskom statusu a samim time se i njihova „moć“ mijenja. Taj osjećaj nadmoći je velika zapreka u suradnji jer se ona odnosi i na odgojitelje i na roditelje jednako. Granata, Mejri i Rizzi (2016, prema Višnjić Jevtić, 2018) spominju različite čimbenike

koji su zaslužni za zapreke prilikom suradničkih odnosa. Čimbenici su podijeljeni u tri skupine, a to su:

1. Strukturalni čimbenici – oni se odnose na vrijeme i modalitete suradnje
2. Kulturalni čimbenici – oni su određeni obiteljskom kulturom i kulturom odgojno-obrazovne ustanove
3. Interpersonalni čimbenici – oni polaze od predrasuda i stereotipa koje sudionici suradnje imaju prema obiteljskoj kulturi, klasi i podrijetlu

Stoga, u odnosima između roditelja i odgojitelja nastaju strukturalni problemi kao što su nedostatak i ograničenost vremena za međusobnu komunikaciju i suradnju. Nadalje, ograničena znanja i vještine odgojitelja, kao i nedostatak kompetencija kod roditelja imaju negativan utjecaj prilikom izgradnje povjerenja između obitelji i ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja nakon kojih nastaju ostali problemi u suradnji. Odgojitelj koji je u prošlosti imao loše iskustvo u komunikaciji s roditeljima kojima su rezultat bili sukob ili izbjegavanje konflikata imati negativan stav prema roditeljima ili će s druge strane izbjegavati suradnju s roditeljima krene li u problematičnom smjeru suradnja na samom početku.

Na kraju, kada se sve sumira, vrlo je važno da odgojitelj prilikom suradnje pokaže svoju profesionalnost koji svoj posao radi kako struka to od njega zahtjeva. Roditeljima se nikako ne smiju uskratiti odgovori na pitanja koja ih u neko trenutku muče kao što ne smije niti u jednom trenutku zanemariti dijete niti na jednom području njegova razvoja. A ukoliko postoji problem između roditelja i odgojitelja njegova djeteta, najvažnije je da se taj problem riješi što je prije moguće, a ne da ga se zataškava.

4.3. ČIMBENICI USPJEŠNE SURADNJE

Stavljanje partnerstva s obitelji kao prioritet, planirana dobrobit, proaktivnost i upornost u suradnji s roditeljima, korištenje pozitivnih komunikacijskih strategije i drugo, to su čimbenici koji utječu na partnerstvo obitelji i ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. S druge strane, autorica Ljubetić (2014) navodi četiri osnovna čimbenika:

1. Dijete u fokusu
2. Konstruktivnost
3. Jasnoća i konkretnost
4. Kontinuitet

Mnogobrojne informacije koje odgojitelji dijele s roditeljima su i informacije o kurikulumu i aktivnostima ustanove u kojoj njihovo dijete boravi, iako roditelje najčešće zanima i jedino za što su zainteresirani jesu informacije o njihovom djetetu. Vrlo je važno da je, prilikom razvijanja partnerstva i suradničkih odnosa između roditelja i odgojitelja, dijete u svakom trenutku u fokusu razvoja. Kvalitetna komunikacija između roditelja i odgojitelja i pravilo prenošenje informacija koje su usmjerene na dijete povećava roditeljeva zanimanja za specifična ponašanja svoga djeteta. Samo ako se roditeljima omogućava učenje i razumijevanje djetetova, pružaju mu se informacije o djetetovim uspjesima i dobrobiti, tek tada se smanjuje strah od roditeljskog prosuđivanja. U komunikaciji s roditeljima odgojitelji bi trebali koristiti što jednostavniji i razumljiv jezik, koristiti minimalno teksta, a to će rezultirati odgovornosti i razumljivosti kod roditelja, kao i utjecaj roditelja na dijete. Ljubetić (2014, str. 47) govori o tome kako je „Omogućavanje prilika za razmjenu svojih zapažanja o djetetu, njegovim uspjesima, ali i teškoćama s učiteljem, kod roditelja stvara osjećaj prihvaćenosti, važnosti i ravnopravnosti.“. Kroz konstruktivnu komunikaciju s odgojiteljem roditelj uči fokusirano i konstruktivno komunicirati sa svojim djetetom. Nadalje, komunikaciju između roditelja i odgojitelja važno je održavati tijekom cijele pedagoške godine, kao i tijekom cijelom odgojno-obrazovnog ciklusa. (CASEL, 2003.) Udruga za suradnju akademskog, socijalnog i emocionalnog učenja opisuje pet vještina koje je poželjno istovremeno njegovati i razvijati, u obitelji i u odgojno-obrazovnoj ustanovi.

5. MODALITETI SURADNJE

Suradnički odnos roditelja i odgojitelja odvijaju se u raznim aktivnostima na koje su njihovi sudionici međusobno upućeni, a te aktivnosti ovise o kulturi odgojno-obrazovne ustanove kao i o kulturi sudionika iste te ustanove. Još jedan faktor o kojemu ovise aktivnosti jesu zakonski akti po kojima se uređuje rad ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. U Hrvatskoj se ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja vode Zakonom o ranom i predškolskom odgoju (2013), Nacionalnim kurikulumom za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014) i kurikulumima vrtića. Važno je napomenuti da sva tri dokumenta naglasak stavljaju na potrebu ostvarivanja suradnje između obitelji i ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, no niti jedan ne ističe u kojima bi se oblicima suradnja trebala provoditi.

Višnjić Jevtić (2018) ističe razlike u podjeli modaliteta suradnje na, primjerice suvremene i tradicionalne modalitete suradnje između obitelji i ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Razlika između tradicionalnih i suvremenih modaliteta suradnje je ta što tradicionalni modaliteti suradnje između odgojitelja i roditelja zahtijevaju više vremena za organizaciju roditeljskih sastanaka, radionica s roditeljima, postavljanje obavijesti u kutiće za roditelje. Sve to zahtjeva dobru pripremu odgojitelja kao i vrijeme koje će roditelji odvojiti da budu prisutni u tim trenucima. S druge strane, suvremeni modaliteti suradnje, također trebaju pripremu, ali ne toliko detaljnu kao što to zahtijevaju tradicionalni. Razlog tome je što suvremeni modaliteti suradnje omogućuju roditeljima i odgojiteljima komunikaciju u bilo koje vrijeme, nije određeno kao što je to roditeljski sastanak. Suvremeni modaliteti daju roditeljima osjećaj prisutnosti u svakom trenutku a to im sve omogućuje video i foto dokumentacija koje je moguće razmijeniti u svako doba dana, a upravo to im pokazuje što radi i kako dan provodi njihovo dijete dok je roditelj odsutan.

Nadalje, modaliteti suradnje mogu se sagledati i s pozicije roditeljevih doprinosa te njihova uključivanja određenim modalitetima. Dakle, prema paradigmatiskom pristupu suradnji, pojašnjava se roditeljevo uključivanje i uloga u suradničkom odnosu.

Stoga, imamo dvije vrste suradničkih odnosa:

1. Odnosi u kojima roditelji imaju pasivnu ulogu

2. Odnosi u kojima roditelji imaju aktivnu ulogu

Tablica 2 . Podjela modaliteta suradnje roditelja i odgojitelja u odnosu na ulogu koju u njemu imaju roditelji (Višnjić Jevtić, 2018, str. 86)

ULOGA RODITELJA	AKTIVNOSTI
PASIVNA	Pisana komunikacija Obavijesti Glasila Pisma Dnevnici Izvještaji o napretku Roditeljski sastanci Radionice za roditelje Individualni razgovori s roditeljima Razgovori prilikom dolaska/odlaska Dani otvorenih vrata
AKTIVNA	Komunikacija preko suvremene tehnologije E-portfolio Elektronička pošta SMS Mobilne aplikacije Društvene mreže Mrežne stranice Druženja djece i odraslih Boravak roditelja u odgojnoj skupini Posjete domovima djece Sudjelovanje u tvorbi kurikulum Sudjelovanje u radu upravljačkih tijela

Ako želimo da roditelj preuzme aktivnu ulogu prilikom suradnje obitelji i ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, potrebno je promijeniti dosadašnji način suradnje razvijanjem modaliteta suradnje u kojima se uvažavaju znanja i doprinosi roditelja.

5.1. TRADICIONALNI MODALITETI SURADNJE

Prema autorima Ljubetić (2012) i Milanović (2014) tradicionalni modaliteti suradnje dijele se na:

- Roditeljski sastanak;
- Individualni razgovor s roditeljima;
- Kreativne radionice;
- Otvoreni tjedan;
- Druženja djece i odraslih;
- Kutici za roditelje;
- Informiranje i motiviranje putem letka;

5.1.1. RODITELJSKI SASTANAK

Roditeljske sastanke razlikujemo prema ciljevima kojima teže. Stoga razlikujemo sljedeće tipove roditeljskog sastanka:

- Roditeljske sastanke predavačkog tipa
- Roditeljske sastanke oglednog tipa
- Roditeljske sastanke organizirane radi druženja djece i odraslih
- Roditeljske sastanke komunikacijskog tipa

Roditeljski sastanci predavačkog tipa organiziraju se unutar ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja a cilj je informirati roditelje o posebnostima predškolskog odgoja ili o važnim obilježjima razvoja djeteta predškolske dobi. Na takvu vrstvu roditeljskih sastanaka pozivaju se stručnjaci izvana, ali i djelatnici vrtića mogu također biti predavači ukoliko se govori o području njihova rada (pedagozi, psiholozi..). Na roditeljske sastanke predavačkog tipa roditelji se odazivaju prema osjećaju odgovornosti, a ne prema stvarnom zanimanju za određenu temu. Motivi roditelja za slušanje kao i obrazovna različitost slušača takvih predavanja su različiti te je vrlo teško izlaganje prilagoditi svakom roditelju, a iskustvo odgojitelja govori o tome da se odgojitelji vrlo nelagodno osjećaju u ulozi predavača.

Roditeljski sastanci oglednog tipa puno su lakši odgojiteljima za pripremu. Cilj takvog roditeljskog sastanka je roditeljima demonstrirati metode i sadržaje odgojiteljeva rada te im omogućiti uvid u reakcije njihova djeteta na takav rad. Odgojitelj se na sastancima oglednog tipa osjeća kompetentno jer upravo tada, pred roditeljima, radi ono što najbolje zna. Također, roditelji puno veće zanimanje daju takvom tipu roditeljskih sastanaka jer imaju uvid u to kako i na koji način njihovo dijete provodi vrijeme s odgojiteljicom. Drugim riječima, imaju uvid u prizore kako se njihovo dijete ponaša te u ono što se sve može događati u dječjem vrtiću.

Roditeljski sastanci organizirani radi druženja djece i odraslih je vrlo vjerojatno jedan od najdražeg tipa sastanaka za odgojitelje iz tog razloga što odgojitelj tada radi ono što najbolje zna u interakciji s djecom. Cilj takvih sastanaka je interaktivno druženje roditelja, djece i odgojitelja kroz zajedničke aktivnosti. Na takvim roditeljskim sastancima svi sudionici dobrovoljno sudjeluju te na kraju se javljaju dobri osjećaji i kod roditelja i kod djece, kao i kod odgojitelja, a sve zbog zajedničkog druženja.

Roditeljski sastanci komunikacijskog tipa organiziraju se onda kada se roditelju djeteta omogućili razmjenu mislila, stavova i iskustva s drugim roditeljima čija djeca idu u istu ustanovu. Važno je potaknuti roditelje na razmišljanje i promišljanje o temama važnim za njihovo dijete kao i za jačanje njihove roditeljske kompetentnosti. Takvi tipovi roditeljskih sastanaka organiziraju se u prisutnosti obje odgojiteljice, ali bez djece.

Odgojitelji se u današnje vrijeme sve više opredjeljuju za roditeljske sastanke komunikacijskog tipa iz tog razloga što se tada roditeljima omogućuje da se osjeća aktivnim, cijenjenim i kompetentnim u razgovoru o svojoj ulozi u odgoju, o odgoju u vrtiću, o razgovoru o razvoju svoga djeteta te dobivajući povratne informacije o svome djetetu. Stoga je komunikacijski sastanak bazira na razgovoru, dogovoru, ugodnom druženju, na učenju o sebi i svome djetetu i drugo.

Također, prema Ljubetić (2012) roditeljske sastanke dijelimo na:

- Informativne roditeljske sastanke;
- Tematske roditeljske sastanke .

Informativni roditeljski sastanak održava se na početku pedagoške godine i cilj njega je informirati roditelje o programu skupine njihove djece, upoznati roditelje sa psihološkim osobinama i karakteristikama djece određene dobi. Također, upoznaje ih se i s prostorijom u kojoj će boraviti njihova djeca i okvirom aktivnosti koje se planiraju provesti.

Tematski roditeljski sastanak namijenjen je u određenoj tematici koja može biti različita te se oni organiziraju na inicijativu odgojitelja ili roditelja, ali uz pomoć stručnog tima (pedagog, psiholog, logoped...) (Milanović i sur., 2014).

5.1.2. INDIVIDUALNI RAZGOVOR S RODITELJIMA

Individualni razgovor s roditeljima u ustanovi ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja odvijaju se između odgojitelja i roditelja (jednog ili oba roditelja). Kroz individualni razgovor odgojitelj može roditelju prenijeti informacije o njihovom djetetu koje roditeljima ne bi bile ugodne da im se kaže pred ostalim roditeljima, ali isto tako odgojitelj tijekom individualnog razgovora može dosta toga saznati o tome djetetu. O tome kakva je obiteljska situacija i odnosi unutar obitelji koji bi možda mogli utjecati na određene djetetove postupke, a roditelj može dobiti povratnu informaciju od roditelja kako što bolje odgojno djelovati unutar obitelji na dijete. Za vrijeme individualnog razgovora odgojitelji i roditelji razgovaraju o postupcima koji bi unaprijedili i potaknuli dječje napredovanje i samostalan rad.

„Svaki roditelj zaslužuje povremeni individualni razgovor s odgojiteljima koji se brinu za njegovo dijete 8 – 10 sati dnevno, pet dana u tjednu. Odgojitelji su važni ljudi za njegovo dijete, oni znaju mnoge stvari o djetetu koje roditelj ne može znati, ali ih jako želi znati! Jednako tako roditelj želi reći odgojitelju ono što drži da je specifično i važno za njegovo dijete i o čemu želi da odgojitelj vodi brigu. Zato je cilj svakog razgovora odgojitelja i roditelja dobrobit djeteta.“ (Milanović i sur., 2014, str. 98).

5.1.3. KREATIVNE RADIONICE

Kreativne radionice su „sastanci“ na kojima su prisutno roditelji zajedno s djecom i ostalim roditeljima i djecom iz te skupine te izrađuju neke konstruktivne predmete ili igračke za svoje dijete. Svaka bi radionica trebala imati svrhu i cilj jer upravo to privlači pažnju roditelja što dovodi do većeg broja prisutnih roditelja. Ovakve vrste radionica najčešće se organiziraju povodom obilježavanja nekog blagdana (Božićne radionice, Uskršnje radionice). Nakon osmišljenja radionice, odgojitelji su dužni na pano staviti obavijest o održavanju radionice gdje će roditeljima biti naznačena tema i tehnika izvođenja teme kao i vrijeme i datum održavanja radionice. Materijale za radionicu prikupljaju i odgojitelji i roditelji, a odgojitelj je tijekom kreativne radionice inicijator, animator i koordinator koji u svakom trenutku i djetetu i roditelju daje svoju pažnju te razmjenjuje ideje s njima (Ljubetić, 2012).

5.1.4. OTVORENI TJEDAN

Otvoreni tjedan je tip suradnje odgojitelja i ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u kojemu se obitelji (roditelji, bake i djedovi, braći i sestrama...) daje prilika doći u vrtić te se predstaviti djeci. Netko iz obitelji može doći i djecu naučiti nekim novim hobijima, pročitati im neku priču ili se igrati s njima neke društvene igre (Ljubetić, 2012).

Primjer. Ivanova baka je zubarka i djeci je došla pročitati priču o Gricu i Grecu te im pokazati važnost pranja i čuvanja njihovih zubića.

5.1.5. KUTIĆ ZA RODITELJE

Kutić za roditelje drugi je naziv za mjesto preko kojeg pisanom riječju komuniciraju odgojitelji i roditelji. Kutić za roditelje u većini slučajeva je pano ili ploča koja se nalazi u dječjoj garderobi te je prilagođena roditelju i visini njegovih očiju. Važno je da je obavijest koju želimo prenijeti roditeljima takva da je sadržaj u prvom planu, napisan velikim i čitkim slovima i lako razumljive.

Kutić za roditelje služi kako bi se roditelje obavijestilo o osobitostima i dostignućima skupine, kao na primjer:

- koliko je djece u čemu samostalno
- kako se djeca druže, gdje, zašto
- kako djeca rješavaju konflikte
- kako se djeca dogovaraju, razgovaraju, igraju...
- što zamišljaju, izmišljaju, u što se uživljavaju...
- koliko su spretni, sigurni u čemu...
- što su naučili i znaju: napraviti, ispričati, otpjevati, otplesati, srediti, preurediti...

S druge strane služi i izvješćivanje o radu skupine ili vrtića:

- osobna karta skupine: koliko je djece u skupini (dječaka i djevojčica), sve zanimljive i važne promjene tijekom godine
- osobna karta kuće, tj. vrtića: koliko je skupina, tko u kojoj skupini radi, tko se brine o čistoći, o zdravlju djece, tko kuha...
- promjene odgojitelja tijekom godine
- što odgojitelj s djecom radi i što će raditi
- što se od roditelja očekuje da npr. donese, skupi, napravi, savjetuje...
- povratna informacija o tome kako se iskoristilo to što je roditelj donio
- poziv roditeljima ili obavijest da neposredno sudjeluju kao organizatori, gosti u skupini...
- kamo će djeca ići na izlet, u posjet, na predstavu, izložbu, u šetnju, zimovanje, ljetovanje...
- kako nam je bilo na izletu, šetnji, izložbi...
- što će se u skupini i kako proslavljati
- što jedemo, jelovnici – stalna obavijest
- prijedlozi za rješavanje zajedničkih problema
- prijedlozi za rješavanje nekih roditeljskih dilema.

Drugim riječima, kutić za roditelje bi trebao biti mjesto na kojem odgojitelji grade i održavaju osjećaj poštovanja prvo prema sebi, a zatim prema djeci, roditeljima i vrtiću (Milanović i suradnici, 2014).

5.1.6. INFORMIRANJE I MOTIVIRANJE PUTEM LETKA

Vrlo jednostavno sredstvo komunikacije je letak. On informira zainteresirane roditelje o pojedinoj temi te ih motivira na razmišljanje, a kasnije i na djelovanje. Cilj informiranja preko letka je jednostavno informiranje o određenoj temi ili o mogućnostima stjecanja novih informacija. Letak je također namijenjen kako bi se roditelj upoznao s temom za roditeljski sastanak, nekim događajem ili kao anketa na roditeljskom sastanku. Letak se postavlja u prostor vrtića u koji svi roditelji imaju pristup. On služi i kao priprema za roditeljski sastanak s popisom tema za razmišljanje o temi, a na kraju sastanka može poslužiti kao podsjetnik ili dopuna o temi o kojoj je bila riječ. Također, letkom se mogu ponuditi i prijedlozi za lakšu i bolju komunikaciju roditelja sa stručnjacima, a roditelja se može ohrabriti i motivirati kako i na koji način da se bavi djetetovim problemima, potrebama, situacijom i pozicijom u grupi, kao i na razgovor s drugim roditeljima (Milanović i sur., 2014).

5.2. SUVREMENI MODALITETI SURADNJE

Pod suvremene modalitete suradnje ubrajaju se:

- web stranice dječjih vrtića;
- aplikacije za pametne telefone;
- društvene mreže;
- uključivanje roditelja u tvorbu kurikuluma;
- Video i foto-dokumentacija u suradnji sa roditeljima.

Suvremeni modaliteti suradnje omogućuju zaposlenim roditeljima da u bilo koje doba dana mogu pratiti novosti, nove informacije i obavijesti od strane odgojitelja i vrtića. Aplikacije za pametne telefone i društvene mreže u današnje vrijeme odgojiteljima omogućuju da iz sata u sat roditeljima mogu informirati o važnim trenucima, informacijama, obavijestima i događajima vezanih za njihovo dijete u vrtiću (Maleš, 2012).

5.2.1. WEB STRANICE DJEČJIH VRTIĆA

Kao sredstvo upoznavanja roditelja s vrtićem njihova djeteta web stranice su od velike pomoći. Web stranice vrtića roditeljima daju uvid u važne kontakte u dječjem vrtiću, ustrojstvo odgojno-obrazovne ustanove, tko čini radni kolektiv i drugo. Na stranicama od vrtića može se vidjeti i kamo vrtić planira ići u posjete te koji izleti su u planu. Također, kroz svoju povijest, takve web stranice prikazuju kako se vrtić razvijao te na koji način izgrađuje odnose s roditeljima. Još se mogu vidjeti uvjeti za upis djeteta u vrtić, projekt koji se planira ili koji se već provodi u vrtiću, kao i oni projekti koji su bili provedeni te aktivnosti djece, fotografije s izleta, predstava i radionica organiziranih u vrtiću.

Takav način suradnje ima svoje prednosti, ali i nedostatke. „Ono što je jedna od prednosti jest stalna dostupnost ovakvog oblika suradnje, stoga postoji prostor za intenzivnije korištenje u odgojno-obrazovnim ustanovama. Suvremeni način komunikacije dodatno poboljšava komunikaciju između roditelja i ustanove pružajući različite informacije zainteresiranim stranama putem informativnih članaka i mogućnošću razmjene ideja i znanja.“ (Vladušić i Višnjić Jevtić, 2014).

A nedostaci takvog načina prenošenja informacija su te što su to kratke informacije bez opširnog komentiranja, nedovoljna informatička pismenost te nedostupnost računala ili interneta, to su samo neki od nedostataka mrežne komunikacije.

5.2.2. APLIKACIJE ZA PAMETNE TELEFONE

Postoji mnogo aplikacija za pametne telefone, neke od njih su WhatsApp i Viber, a svaka od tih aplikacija omogućuje razmjenu tekstualnih poruka, slanje video zapisa i fotografija, snimanje glasovnih poruka te još različitih mogućnosti komunikacije između roditelja i odgojitelja. Prednost ovih načina komunikacije je što odgojitelji mogu u svakom trenutku, svakom roditelju posebno, poslati informacije i obavijesti vezane uz njihovo dijete te njegov boravak u vrtiću. Iste te aplikacije imaju mogućnost kreiranja grupa pa je vrlo jednostavna i komunikacija sa svim roditeljima djece te skupine i razmjene informacija.

Jedna od najvećih prednosti aplikacija za pametne telefone je ta što su roditelji tijekom cijelog dana „ažurirani“ o određenim informacijama o svome djetetu, ne treba čekati da dođe po njega. A isto tako i roditelji mogu slati poruke i postaviti pitanja ukoliko ih imaju. Što se nedostataka ovakvog načina prenošenja informacija tiče, jedini nedostatak bio bi nepristupačnost mobitela kod roditelja za vrijeme radnog vremena te ako se skupi malo više poruka ne pročitaju s velikom pažnjom sve pa ostanu „zakinuti“ za informacije.

5.2.3. DRUŠTVENE MREŽE

Društvene mreže kao što su Facebook, Twitter, Instagram, YouTube, služe za razmjenu iskustava postavljanjem slika ili video zapisa. Društvene mreže su svima dostupne te je važno zaštititi svoje podatke ili ograničiti pristup vlastitom korisničkom računu (privatni račun). Facebook je najkorištenija društvena mreža te svakim danom sve više roditelja ima otvorene profile na Facebook-u pa iz tog razloga i sve više dječjih vrtića otvara svoje profile. Facebook, kao društvena mreža, u odgojno-obrazovnoj ustanovi može biti korisna jer služi za razmjenu iskustava iz vrtića kako bi roditelji mogli dobiti informacije o aktivnostima koje se provode u vrtiću njihova djeteta. Sve se te informacije dijele u grupi dječjeg vrtića ili skupine roditelja a kao što profil može biti privatn, tako i pri stvaranju grupe ona može biti javna, tajna ili zatvorena. Odgojitelji prilikom stvaranja grupe na Facebook-u najčešće rade grupe zatvorenog tipa čiji članovi isključivo mogu imati uvid u to što se događa u grupi. Zaštita podataka od velike je važnosti i odgojiteljima i roditeljima prilikom razmjene podataka i ostalih sadržaja koji je u grupi objavljuju. Članove u grupu dodaje odgojitelj koji je ujedno i administrator grupe.

5.2.4. UKLJUČIVANJE RODITELJA U TVORBU KURIKULUMA

Svaka ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja ima drugačije oblikovan kurikulum, što ponajviše ovisi o kulturi, tradiciji te okruženju u kojemu se ta ustanova nalazi. Kako bi se konstruirao kurikulum važno je uključiti sve čimbenike koji sudjeluju u odgojno-obrazovnom procesu. Mikrosustav djeteta čini obiteljsko okruženje te su roditelji iz toga razloga prvi partneri dječjem vrtiću prilikom ostvarivanja odgojno-obrazovnih ciljeva i važan korak u

kreiranju suvremenog kurikulumu. Suradnja s roditeljima može doprinijeti kvalitetnijem stvaranju kurikulumu jer roditelji mogu procijeniti kakvo je njihovo dijete kod kuće, a kakvo u vrtiću. A pomoću razne dokumentacije to može zabilježiti i poslati odgojiteljima. Na taj način odgojitelj može bolje razumjeti zašto se dijete u određenim situacijama tako ponaša te što time želi postići.

Roditelji se njihovim uključivanjem u tvorbu kurikulumu osjećaju sretni i ispunjeni jer sudjeluju u djetetu razvoju i u vrtiću. Sudjelujući u aktivnostima djece, predstavljanjem vlastitog zanimanja i vještina, sudjelovanjem u organizaciji i pripremi izleta i posjeta i na još mnogo drugih načina, roditelji postaju sudionicima tvorbe kurikulumu (Jukić, 2015).

5.2.5. VIDEO I FOTO-DOKUMENTACIJA U SURADNJI S RODITELJIMA

Autorice Vlahov i Velan (2015) govore o tome kako dokumentacija u obliku fotografija i videa može uvelike olakšati uspostavu komunikacije s roditeljima. Video zapisi i fotografije djece u slobodnoj igri, planirane aktivnosti odgojitelja i ostale aktivnosti djeteta u kojima roditelji nisu u mogućnosti sudjelovati omogućuju kako bi roditelji vidjeli ponašanje njihova djeteta, kako i na koji način koristi određene materijale, što ga najviše zanima u aktivnostima, a što mu uopće nije interesantno. Ovakav način komunikacije zahtjeva individualni razgovor odgojitelja s jednim ili oba roditelja. Individualnim razgovorom odgojitelj jednostavnije dolazi do informacija koje su vezane za djetetov razvoj u obitelji, stavova njegovih roditelja i na taj način dolazi do zaključka djetetovog ponašanja u ustanovi ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Također, takvom vrstom suradnje stječe se kvalitetniji odnos između obitelji i djeteta te se stvara povjerenje roditelja prema odgojiteljima njihova djeteta.

ZAKLJUČAK

Današnji način i tempo života dosta se razlikuje od prošlosti što ima utjecaja i na odgoj djece. Najbolji primjer tome je taj što su majke prije bile kod kuće s djecom i brinule o njima ne misleći na posao i stvaranje karijere, a novac u obitelj je donosio otac. Danas, utjecajem suvremenoga društva i majke su te koje rade i ostvaruju uspjehe na poslovnom planu, što znači da se uloga oca i majke „izjednačila“. Samim time povećava se broj djece u dječjim vrtićima, a da boravak ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja bude što uspješniji i što „bezbolniji“ za dijete, suradnja roditelja i ustanove je neizostavan faktor.

Suradnja između roditelja i odgojitelja važna je za dijete, posebice u ranom djetinjstvu, iz tog razloga što je djetetu potrebna velika podrška prilikom rasta i razvoja u obiteljskom okruženju a jednako tako i u ustanovi ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Djeca u vrtić kreću već sa godinom dana te je od samog početka važno graditi odnos temeljen na povjerenju jer ćemo jedino zajedničkim snagama biti u mogućnosti pravilno usmjeriti dijete prilikom njegova odrastanja. Kako bi odgojitelj mogao pravilno postupati prema djetetu i reagirati na njegova ponašanja važno je da od roditelja dobije informacije o tome kako se dijete ponaša kod kuće i postoji li neka obiteljska situacija koja bi mogla utjecati na određeno djetetovo ponašanje. Stoga, suradnja je neizbježna te kada je uspješno uspostavljena, tada se roditelji osjećaju sigurno, a odgojitelji prihvaćeno.

Ovaj bi rad zaključila time što bi napomenula da je suradnja ključan pojam u životu. Ne samo suradnja između odgojitelja i u ustanovi ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja već i suradnja sa svojim roditeljima, suradnja na poslu, suradnja s prijateljima i još mnogo oblika suradnje. Sve u životu što god radili se svodi na suradnju s nekime, pa je vrlo važno da dajemo u toj suradnji najbolje od sebe jer ćemo možda nekoga motivirati i ohrabriti da se i oni potrudu više oko nečega ili nekoga. Jer sve se to na kraju svodi na osobni uspjeh i osobno zadovoljstvo.

LITERATURA

- Glušćić J., Pustaj M. (2008). *Roditelj, dijete, odgojitelj....* Jastrebarsko: Jasenka Glušćić (vlastita naklada).
- Ljubetić, M. (2012). *Partnerstvo obitelji, vrtića i škole - Vježbe, zadaci, primjeri*. Zagreb: Školska knjiga.
- Ljubetić, M. (2014). *Od suradnje do partnerstva obitelji, odgojno-obrazovne ustanove i zajednice*. Zagreb: Element
- Maleš, D. (2012). Obitelj i obiteljski odgoj u suvremenim uvjetima. *Dijete, vrtić, obitelj*, 18, 13-15.
- Milanović, M. i suradnice (2014.). *Pomozimo im rasti - Priručnik za partnerstvo odgojitelja i roditelja*. Zagreb: Tehnička knjiga.
- Miljak, A. (1996). *Humanistički pristup teoriji i praksi predškolskog odgoja*. Zagreb: Persona.
- Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje* (2014). Zagreb: Republika Hrvatska, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta.
- Nimac D. (2010). *(Ne)mogućnosti tradicijske obitelji u suvremenom društvu*. Zagreb: Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja
- Petrović-Sočo, B. (1995). Ispitivanje stavova roditelja o suradnji s vrtićem. *Društvena istraživanja*, 18-19 (4-5), 613-625.
- Slunjski, E. (2003). *Devet lica jednog odgajatelja/roditelja - Priručnik za odgajatelje i roditelje kako bi bolje razumjeli sebe i dijete*. Zagreb: Mali profesor.
- Slunjski, E. (2008). *Dječji vrtić: zajednica koja uči: mjesto dijaloga, suradnje i zajedničkog učenja*. Zagreb: Spektar media.
- Stevanović, M. (2003). *Predškolska pedagogija*. Rijeka: Andromeda.
- Visković, I. (2018). Kultura zajednica u kojoj odrasta dijete rane i predškolske dobi. U: A. Višnjić Jevtić, I. Visković (ur.) *Izazovi suradnje - Razvoj profesionalnih kompetencija odgojitelja za suradnju i partnerstvo s roditeljima* (str. 15 - 66). Zagreb, Alfa.
- Višnjić Jevtić, A. (2018.). Suradnički odnosi odgajatelja i roditelja kao pretpostavka razvoja kulture zajednica odrastanja. U: A. Višnjić Jevtić, I. Visković (ur.) *Izazovi suradnje - Razvoj profesionalnih kompetencija odgojitelja za suradnju i partnerstvo s roditeljima* (str. 77–110). Zagreb: Alfa.

Vladušić, I., Višnjić Jevtić, A. (2014). Online suradnja s roditeljima. U: I. Prskalo, A. Jurčević Lozančić, Z. Braičić (ur.) *Suvremeni izazovi teorije i prakse odgoja i obrazovanja* (str. 313 - 322) Zagreb: Učiteljski fakultet.

Vlahov S., Velan D. (2015). Video i foto-dokumentacija u suradnji s roditeljima. *Zrno*, 118-119.